

SUFINANCIRANJE PROJEKATA U PODRUČJU ZAŠTITE PRIRODE, OKOLIŠA I KLIME

Otvoren EU natječaj programa LIFE za 2020.

PRIPREMILA:
Anđela Bogdan

Europska komisija otvorila je natječaj za program LIFE za 2020. koji će biti otvoren do srpnja za konceptne sažetke koji se prijavljuju za potprogram Okoliš, odnosno do listopada za projektne prijedloge koji se prijavljuju za Klimatske aktivnosti

O programu LIFE

Program *LIFE* instrument je Europske unije namijenjen financiranju aktivnosti u području zaštite okoliša, prirode i klime. Njegovom se provedbom želi doprinijeti zaštiti i poboljšanju kvalitete okoliša i smanjiti utjecaj klimatskih promjena financiranjem inovativnih projekata koji će doprinijeti prelasku na niskouglijčno gospodarstvo koje učinkovito iskorištava resurse kao i financiranjem projekata zaustavljanja i smanjenja gubitka bioraznolikosti te borbe protiv narušavanja ekosustava. Provedbom takvih projekata doprinosi se održivome razvoju i postizanju ciljeva iz Strategije *Europa 2020*, Sedmog akcijskog plana za okoliš i drugih relevantnih EU-ovih strategija i planova u području zaštite okoliša i borbe protiv klimatskih promjena. Program se provodi još od 1992., od kada je sufinancirano više od 4500 projekata.

Europska komisija (*DG Environment* i *DG Climate Action*) upravlja programom *LIFE*, dok njegovu provedbu prati Agencija za malo i srednje poduzetništvo (*Executive Agency for Small and Medium-sized Enterprises – EASME*). U Republici Hrvatskoj Ministarstvo zaštite okoliša i energetike pruža informacije potencijalnim prijaviteljima kako bi uspješno prijavili projekte na natječaj.

Programsko razdoblje 2014. – 2020.

Uredba br. 1293/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavljanju Programa za okoliš i klimatske aktivnosti (*LIFE*) us-

postavila je u sklopu programa *LIFE* dva potprograma – *Okoliš i Klimatske aktivnosti*. Za razdoblje 2014. – 2020. osigurana su sredstva u visini od 3,46 milijardi eura. Pro-

gram rada sadržava okvirni popis prioritarnih tema projekata *LIFE*, indikativni proračun, objašnjava metodologiju za odabir projekata i uspostavlja pokazatelje rezultata. Sufinanciraju se pilot, demonstracijski i informacijski projekti te projekti najbolje prakse iz područja zaštite okoliša, učinkovitosti resursa, prirode i bioraznolikosti kroz potprogram *Okoliš* te iz područja ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe na njih kroz potprogram *Klimatske aktivnosti*.

Tablica 1. Rokovi za prijavu projekata na potprogramme *Okoliš i Klimatske aktivnosti*

Potprogram <i>Okoliš</i> – natječaj otvoren 2. travnja 2020.	
Okoliš i učinkovito korištenje resursa	Rok za konceptni sažetak: 14. srpnja 2020. Rok za punu projektnu prijavu: veljača 2021.
Priroda i bioraznolikost	Rok za konceptni sažetak: 16. srpnja 2020. Rok za punu projektnu prijavu: veljača 2021.
Upravljanje i informacije u području okoliša	Rok za konceptni sažetak: 16. srpnja 2020. Rok za punu projektnu prijavu: veljača 2021.
POTPROGRAM KLIMATSKE AKTIVNOSTI – NATJEČAJ OTVOREN 2. TRAVNJA 2020.	
Ublažavanje klimatskih promjena	Rok za punu projektnu prijavu: 6. listopada 2020.
Prilagodba na klimatske promjene	Rok za punu projektnu prijavu: 6. listopada 2020.
Upravljanje i informacije u području klime	Rok za punu projektnu prijavu: 6. listopada 2020.

Programom LIFE sufinanciraju se projekti najbolje prakse iz područja zaštite okoliša, učinkovitosti resursa i prirode

Projektom Drava Life želi se unaprijediti ekosustav Drave u Hrvatskoj provedbom raznih aktivnosti usmjerenih na obnovu rijeke

Potprogram *Okoliš* dijeli se na tri prioriteta područja: *Okoliš i učinkovitost resursa*, *Priroda i biološka raznolikost* te *Upravljanje okolišem i informacije*. Potprogram *Klimatske aktivnosti* ima tri prioriteta područja: *Ublažavanje klimatskih promjena*, *Prilagodba klimatskim promjenama* i *Upravljanje i informacije na području klime*.

Projektne prijedlozi za potprogram *Okoliš* prijavljuju se u dvije faze. Prvo u srpnju 2020. treba dostaviti konceptni sažetak. Ako konceptni sažetak prođe prvu fazu evaluacije, prijavljuje se puna projektna prijava s rokom u veljači 2021. Za potprogram *Klimatske aktivnosti* odmah se prijavljuje puna projektna prijava s rokom u listopadu 2020.

Na program *LIFE* mogu se prijaviti sve pravne osobe registrirane na području Europske unije preko internetskog alata eProposal.

S obzirom na pandemiju koronavirusa, ovogodišnji natječaj ima određene novosti kako bi se olakšale prijave u novim okolnostima:

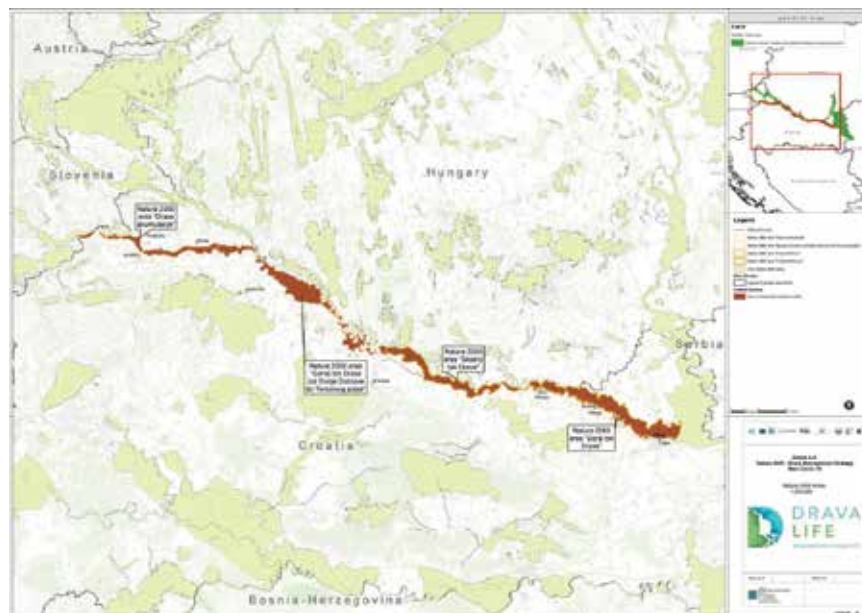
- Rokovi prijave predviđeni su za srpanj (konceptni sažetak – *Okoliš*) odnosno listopad (puni projektni prijedlog – *Klimatske aktivnosti*).
- Privatni sektor više nije obavezan raspisivati otvorene natječaje za ugovore veće od 135.000 eura.
- Projekti financijski mogu podržati male, lokalne inicijative.
- Uvedene su određene mogućnosti za *start-up* poduzeća.

U Hrvatskoj je iznimno malo projekata financirano iz programa *LIFE*. Naša je zemlja na začelju ljestvice po iskorištavanju EU-ovih sredstava za projekt *LIFE* i zapravo više uplaćuje u taj program nego što ih iz njega trenutno povlači novca. Jedan od razloga jest i nepostojanje stabilnoga sustava nacionalnoga sufinanciranja. Otkako je Hrvatska ušla u EU, svake godine odobren je samo po jedan projekt u kojemu je vodeći partner iz Hrvatske (uz iznimku 2016. kada nije odobren ni jedan projekt). Ipak, ima i svijetlih primjera koje svakako treba istaknuti. Jedan od najvećih projekata u Republici Hrvatskoj koji je financiran iz programa

LIFE jest projekt *Drava Life*, čiji je glavni cilj unaprijediti ekosustav Drave u Hrvatskoj provedbom raznih aktivnosti usmjerenih na obnovu rijeke, uspostavom prekogranične suradnje, smanjenjem čovjekova ometanja riječnih ptica te općenito podizanjem razine svijesti o važnosti tog područja poznatog i pod nazivom "Europska Amazona".

Primjer dobre prakse: Projekt *Drava Life*

Riječni ekosustavi među najugroženijim su ekosustavima u Europi. Slatkovodne vrste izumiru najbrže od svih vrsta, čak

Drava Life Natura 2000 - Strategija upravljanja rijekom Dravom u Hrvatskoj

81 posto u posljednjih 50 godina, uglavnom zbog izgradnje riječnih brana koje ometaju povezanost rijeka. Unutar projekta *Drava Life* nastojat će se obnoviti ključne prirodne karakteristike riječnoga ekosustava Drave kao jedne od posljednjih poluprirodnih rijeka u srednjoj Europi. Planirani zahvati u sklopu toga projekta uvelike će koristiti brojnim ugroženim staništima i vrstama u području *Natura 2000*. Izgradnjom 22 hidroelektrane u Austriji, Sloveniji i Hrvatskoj rijeka Drava već je dovoljno uništena i ostao je samo mali dio njezina slobodnoga toka, uglavnom u Hrvatskoj.

Ukupna vrijednost projekta iznosi 4,6 milijuna eura, od čega je 60 posto sredstava osigurano iz fondova Europske unije, preko programa *LIFE*. Službeno je pokrenut 1. prosinca 2015. i trajat će do 30. studenoga 2020.

Vodeći partner u projektu su *Hrvatske vode*, dok su ostali partneri Udruga za zaštitu prirode i okoliša *Zeleni Osijek*, WWF Austrija, Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološkom mrežom Virovitičko-podravске županije, Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Varaždinske županije i Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Koprivničko-križevačke županije.

Područje projekta obuhvaća dužinu od 310 km i uključuje četiri područja *Natura 2000* na površini od 67.800 hektara od Dubrave Križovljanske (322,8 rkm) do Osijeka (15 rkm). To se odnosi na cijelu dužinu Drave u Hrvatskoj, osim na dio od Osijeka do ušća u Dunav (Park prirode Kopački rit). Na tome području djeluju tri javne ustanove za upravljanje zaštićenim prirodnim područjima. Aktivnosti Javne ustanove Varaždinske županije jesu izrada i postavljanje više informativno-edukativnih točaka na području uz rijeku Dravu u Varaždinskoj županiji. Odmorišta s informativno-edukativnim sadržajima povećat će razinu svijesti lokalnoga stanovništva i posjetitelja o potrebi očuvanja vrsta i staništa, a na području Varaždinske županije uz rijeku Dravu već su završene i postavljene. Dobrobiti te aktivnosti danas najviše osjeća

U sklopu projekta uređena su odmorista s informativno-edukativnim sadržajima

lokalno stanovništvo, izletnici i biciklisti na postojećoj biciklističkoj stazi Mura – Drava *bike*.

Uz rijeku Dravu izgrađeni su brojni nasipi za obranu od poplava (većinom šezdesetih i sedamdesetih godina prošloga stoljeća) koji pružaju veću sigurnost i štite od poplava brojna naselja s obje strane rijeke. Radovima na izgradnji dodatnih vodenih tokova povećat će se otpornost obrane od poplava na kritičnim dijelovima rijeke. Kroz određeno vrijeme poželjnim erozijskim procesima stvorit će se dodatna staništa za ptice, ribe, biljne vr-

ste, općenito floru i faunu koja nedostaje uz rijeke u Europi, a što će poboljšati bioraznolikost na rijeci Dravi.

U sklopu projekta sanirat će se ključne prirodne osobine riječnoga ekosustava međusektorskom suradnjom *Hrvatskih voda*, javnih ustanova za zaštitu prirode i nevladinih udruga, koje će izložiti taj inovativni pristup upravljanju rijekama na nekoliko mjesta duž Drave u Hrvatskoj. Planirana obnova obuhvaća otvaranje starih rukavaca te stvaranje novih, uklanjanje i mijenjanje obaloutvrda i ostalih vodenih građevina kao i oču-

Radovima na izgradnji dodatnih vodenih tokova povećat će se otpornost obrane od poplava

Projektom će se povećati otpornost ekosustava Drave na negativne učinke klimatskih promjena

vanje retencijskih područja i prirodnih strmih riječnih obala. Navedeni zahvati uvelike će koristiti brojnim ugroženim staništima i vrstama u područjima *Natura 2000*.

Obnova rukavaca i korita rijeke poželjni su za obranu od poplava i unutar postojećih poplavnih područja. Takvi zahvati utječu na lokalno snižavanje vodnih lica velikih voda i na preusmjeravanje toka u zonama naselja, mostova, prometnica, nasipa te su u skladu s upravljanjem rizicima od poplava (EU-ova direktiva o poplavama). Mjere obnove na pilot-dionicama Drave (C1-C7) provodit će se tako da ne ugrožavaju sigurnost postojećega sustava obrane od poplava i pojedinih objekata, proširenjem rukavaca unutar nasipa ili visoke obale, razgradnjom i modifikacijom postojećih starih dijelova regulacijskih gradnji i izvedbom novih ekološki prihvatljivih načina zaštite.

Takav način obnove vodi k očuvanju prirode i zaštiti od poplava na održiv način i svojevrsan je izazov svim partnerima. Projekt će također pozitivno utjecati na zalihe podzemnih voda jer će se obnavljanjem poboljšati infiltracija riječne vode u podzemne vode i tako stabilizirati i podići razina podzemnih voda. To će također povećati otpornost ekosustava poplavnih područja Drave na negativne učinke klimatskih promjena. Osim toga

projekt će povećati rekreacijsku vrijednost područja za lokalno stanovništvo koje se njime koristi za, na primjer, ribolov, kupanje i opuštanje.

Tijekom provedbe partneri će uspostaviti obrazovne centre i poučne staze uz rijeku Dravu te provoditi mjere za usmjeravanje posjetitelja. Uz to bit će organizirano nekoliko izložbi i provedene opsežne aktivnosti podizanja razine svijesti u suradnji s lokalnim stanovništvom i školama. Inovativnim pristupom upravljanju rijekama partneri žele stvoriti primjer najbolje prakse za obnovu rijeka u Hrvatskoj i regiji.

Rijeka Drava snimljena iz zračne perspektive

Umjesto zaključka

Program *LIFE* jest ključni program Europske unije u području zaštite prirode i okoliša, koji je ponajprije namijenjen rješavanju konkretnih problema u zaštiti prirode. Projektima iz programa *LIFE* se, među ostalim, provode EU-ove direktive, a dodana vrijednost u provedbi svakako je i stvaranje novih radnih mjesta. Program *LIFE* trenutno dobiva tek 0,3 posto budžeta Europske unije, no istraživanje pokazuje kako program ne djeluje pozitivno i znatno samo na zaštitu okoliša, već vrlo uspješno stvara radna mjesta. Od 2009. do 2015. preko projekata financiranih iz programa *LIFE* zaposleno je približno 74.500 ljudi te je uprihođeno 9,3 milijarde eura. Postignuti rezultati samo iz područja zaštite prirode ukupno su vrijedili 43 milijarde eura. Zato je važno podržati nastojanja EU-a da se proračun tog programa poveća, kao i da se poveća udio EU-ova sufinanciranja. Nadamo se da će ove godine biti više prijavljenih projekata iz Hrvatske. U tome pogledu projekt *Drava Life* može biti inspirativan primjer za stvaranje novih projektnih rješenja i za ostale rijeke te druga obalna i kopnena područja u Hrvatskoj.

Izvor:

- <https://lifeprogramhrvatska.hr/hr/>
- <https://www.drava-life.hr/hr/projekt/>